

การแช่แข็งไข่ (Egg freezing)

การแช่แข็งไข่ (Egg freezing) เป็นวิธีหนึ่งในการเก็บรักษาความสามารถในการมีบุตรของผู้หญิงไว้ เพื่อให้สามารถมีบุตรในอนาคตได้ โดยกระบวนการนี้จะเริ่มจากการเก็บไข่ของผู้หญิง นำมาแช่แข็งไว้ และเมื่อต้องการใช้งานในอนาคตก็สามารถนำไข่ที่แช่แข็งไว้มาละลายและใช้ในการรักษาภาวะมีบุตรยากได้ โดยปกติแล้วโอกาสในการตั้งครรภ์ตามธรรมชาติของผู้หญิงจะลดลงเมื่ออายุมากขึ้น เนื่องจากจำนวนและคุณภาพของไข่ลดลง ดังนั้นการแช่แข็งไข่จึงเป็นทางเลือกหนึ่งในการเก็บไข่ไว้ในช่วงที่ยังอายุน้อย ซึ่งไข่ยังมีคุณภาพดี เพื่อรักษาโอกาสในการตั้งครรภ์ในอนาคต

ข้อบ่งชี้ในการแช่แข็งไข่ในปัจจุบัน มี 2 กรณีได้แก่ 1. การรักษาภาวะเจริญพันธุ์ก่อนการรักษาใดๆ ที่ส่งผลให้ภาวะเจริญพันธุ์ลดลง เช่น การรักษามะเร็ง การเปลี่ยนเพศจากหญิงเป็นชายทั้งกรณีบำบัดด้วยฮอร์โมนและการผ่าตัดแปลงเพศ 2.การรักษาภาวะการเจริญพันธุ์ไว้ก่อนอายุมากขึ้น เช่น กรณีต้องการศึกษาต่อก่อน ต้องการให้ครอบครัวมั่นคงก่อนถึงจะพร้อมมีบุตรหรือกรณียังไม่พบคู่ชีวิตที่เหมาะสม ข้อบ่งชี้ข้อหลังนี้มักเรียกว่า elective egg freezing หรือบางแห่งอาจเรียก social egg freezing

ขั้นตอนในการรับบริการแช่แข็งไข่เริ่มจากการปรึกษาแพทย์เพื่อรับคำแนะนำที่เหมาะสมกับแต่ละบุคคลในแง่ของความแนวทางการดูแล โอกาสความสำเร็จ ความเสี่ยงและค่าใช้จ่าย ต่อมาจะตรวจเลือดเบื้องต้นเกี่ยวกับโรคติดเชื้อ เช่น HIV และไวรัสตับอักเสบบี เพื่อการแยกเก็บไข่แช่แข็งในกรณีที่มีการติดเชื้อ หลังจากนั้นจะเข้าสู่กระบวนการกระตุ้นไข่โดยการให้ยาฮอร์โมนเพื่อเพิ่มจำนวนไข่และช่วยให้ไข่เจริญเติบโตจนสุก โดยปกติจะใช้เวลาประมาณ 10-14 วัน จากนั้นจะทำการเก็บไข่ภายใต้การดมยาสลบหรือให้ยานอนหลับ ไข่ที่ได้จากการเก็บไข่จะผ่านการแช่ในสาร cryoprotectant เพื่อป้องกันความเสียหายของเซลล์จากกระบวนการแช่แข็ง และทำการแช่แข็งที่อุณหภูมิ -196 องศาเซลเซียส

โดยทั่วไปผู้หญิงที่อายุต่ำกว่า 38 ปีส่วนใหญ่สามารถเก็บไข่ได้ประมาณ 7-14 ใบต่อ 1 รอบการกระตุ้นไข่ แต่ในบางรายที่มีจำนวนฟองไข่น้อย (low ovarian reserve) อาจได้ไข่น้อยกว่านี้ เมื่อถึงเวลาต้องการที่จะมีบุตร นักวิทยาศาสตร์ตัวอ่อนจะทำการละลายไข่ และนำไข่ที่ยังคงสภาพดีมาทำการปฏิสนธิด้วยวิธีการฉีดอสุจิเข้าในเซลล์ไข่ (Intracytoplasmic Sperm Injection, ICSI) เนื่องจากกระบวนการแช่แข็งทำให้เปลือกไข่แข็งขึ้น และอสุจิอาจไม่สามารถเจาะเข้าไปได้เองตามธรรมชาติ จากนั้นเข้าสู่กระบวนการเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ตามปกติ

ข้อมูลทางคลินิกของการใช้ไข่แช่แข็งตามรายงานของ The Society of Obstetricians and Gynecologists of Canada (SOGC) ในปี ค.ศ.2018 พบว่า การละลายไข่ที่แช่แข็ง มีโอกาสที่ไชรอดชีวิต (survival rate) 80-90% อัตราการปฏิสนธิของไข่ที่ถูกแช่แข็งโดยวิธี ICSI 70-80% อัตราการเติบโตของตัวอ่อนเป็นระยะบลาสโตซิสต์ของไข่ที่ผ่านการแช่แข็งน้อยกว่าไข่ที่ไม่ได้แช่แข็ง อายุขณะที่เก็บไข่และจำนวนไข่ที่แช่แข็งมีผลต่อความสามารถมีบุตรในอนาคต โอกาสตั้งครรภ์จากไข่ที่แช่แข็งต่อใบเฉลี่ยใบละ 7% จึงควรแช่แข็งไข่เก็บไว้ประมาณ 10-15 ใบเพื่อที่จะได้บุตร 1 คน ทั้งนี้ข้อมูลทางคลินิกเหล่านี้มีความแตกต่างกันในแต่ละสถานบริการ ผู้รับบริการควรปรึกษากับแพทย์ผู้ดูแลเป็นรายบุคคล

ความเสี่ยงของกระบวนการแช่แข็งไข่ที่อาจพบได้ เช่น ภาวะแทรกซ้อนจากการเก็บไข่ ภาวะรังไข่ถูกกระตุ้นมากเกินไป (Ovarian Hyperstimulation Syndrome, OHSS) พบได้น้อยแต่ค่อนข้างอันตราย หากได้รับการดูแลอย่างเหมาะสมโอกาสเกิดภาวะแทรกซ้อนเหล่านี้จะลดลง ความเสี่ยงที่สำคัญมากอีกเรื่องคือการใช้ไข่แช่แข็งอาจไม่ประสบความสำเร็จ ความเสี่ยงดังกล่าวควรปรึกษากับทีมแพทย์ผู้ดูแลให้เข้าใจก่อนเริ่มกระบวนการแช่แข็งไข่เพื่อให้เข้าใจถึงความคาดหวังที่เหมาะสม นอกจากนี้หากตั้งครรภ์เมื่ออายุมากขึ้น ความเสี่ยงต่อภาวะแทรกซ้อนขณะตั้งครรภ์และปัญหาสุขภาพทั้งต่อแม่และทารกก็จะเพิ่มขึ้น ดังนั้นแม้จะเก็บไข่ไว้ตั้งแต่อายุน้อย แต่การตั้งครรภ์ในอายุที่มากขึ้นโดยเฉพาะหลังอายุ 40 ปีก็ยังมีความเสี่ยงด้านสุขภาพที่ต้องคำนึงถึง

ข้อควรพิจารณาอีกประการในการรับบริการแช่แข็งไข่คือโอกาสการใช้ไข่แช่แข็งในอนาคต โดยเฉพาะในกรณี elective egg freezing และต้องคำนึงถึงค่าใช้จ่ายในการเก็บรักษาไข่ด้วย ซึ่งเป็นเรื่องที่ควรหารือกับสถานบริการที่ให้การรักษา

ในปัจจุบันยังไม่มีข้อมูลหลักฐานเพียงพอที่จะสามารถสรุปได้อย่างชัดเจนว่า การแช่แข็งไข่เวลานานจะส่งผลเสียต่อความสามารถในการใช้งานหรือไม่ จึงยังไม่สามารถบอกได้ว่าแช่แข็งไข่ได้นานกี่ปี มีเพียงรายงานของการแช่แข็งไข่ประมาณ 4-5 ปีแล้วละลายมาปฏิสนธิกับอสุจิซึ่งสามารถเป็นตัวอ่อนและตั้งครรภ์จนถึงคลอดปกติได้ ทั้งนี้ราชวิทยาลัยสูตินรีเวชแห่งประเทศไทยแนะนำว่าไม่ควรใช้เทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ในผู้หญิงที่มีอายุมากกว่า 48 ปี บริบูรณ์เพื่อลดอันตรายจากการตั้งครรภ์ หากประสงค์อยากมีบุตรแนะนำให้ใช้วิธีการอัมมบุญแทน

ดังนั้นก่อนตัดสินใจเข้ารับบริการแช่แข็งไข่ผู้รับบริการควรปรึกษากับแพทย์ผู้ดูแลอย่างละเอียดทั้งในแง่ของความจำเป็นของการแช่แข็งไข่ ขั้นตอนการรับบริการ ความเสี่ยงและภาวะแทรกซ้อน โอกาสการใช้ไข่แช่แข็งในอนาคต โอกาสตั้งครรภ์ที่เกิดจากการใช้ไข่แช่แข็ง รวมถึงค่าใช้จ่ายต่อเนื่องในการแช่แข็งไข่ เพื่อให้มีความเข้าใจและมีความคาดหวังที่เหมาะสมในการรับบริการ

ผศ.นพ.สุรชัย เดชอาคม

ภาควิชาสูติศาสตร์-นรีเวชวิทยา

คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร